

Jens Andersen. Denna dagen, ett liv. En biografi över Astrid Lindgren. Norstedts förlag.
Översättning: Urban Andersson.

Om det är en person som format den svenska självbilden under 1900-talets andra hälft, så är det Astrid Lindgren. Hon är en ikon för den natur och det naturliga som familjefadern Melker Melkersson söker återskapa för sina barn på Saltkråkan. Som alla ikoner blir bilden fort stereotyp och alltför självklar. En varm och lycklig sagoberätterska, full av hyss och påhitt. Men vem var hon egentlig, Astrid Ericsson från Vimmerby, som blev Astrid Lindgren med en hel värld? För att skriva hennes biografi kan det behövas någon som står lite utanför, som betraktar såväl författaren som hennes ursvenska värld med lite främmande ögon. Det gör Jens Andersen redaktör och litteraturforskare i Köpenhamn. Han har skrivit en biografi som börjar och slutar med de otaliga beundrar- och tiggARBrev Astrid Lindgren fick ta emot. Bilden av det allt igenom goda och lyckliga. Där emellan berättar Jens Andersson ett liv som också innehöll mycket smärta, många förluster och en ensamhet som både lockade och skrämde. Inte minst sonen Lasse får ett stort utrymme i denna biografi. Barnet som Astrid fick tidigt i livet, som hon i hemlighet födde på Rikshospitalet i Köpenhamn och lät bo där sina första år hos en fosterfamilj. När Astrid tre år senare hämtar honom till Sverige, bryts han upp från en trygg värld i Danmark. Han grät stilla "Alldeles tyst, som om han insåg att det tjänar ändå inget till, de gör med mig som de vill i alla fall" Den gråten gråter ännu i mej och kommer väl att göra så i alla mina livsdagar", skrev Astrid Lindgren långt senare.

På många sätt är denna händelse nyckeln till Astrid Lindgrens författarskap. Det utsatt barnet som resignerar inför vuxenvärldens beslut. Men som också gör uppror mot det likt Pippi, Emil och Ronja Rövardotter.

Jens Andersen följer Astrid genom barn- och ungdomsåren i Vimmerby. Livet i Stockholm med familjen och det gryende författarskapet. Krisen 1944 då maken berättar om sin otrohet och Bonniers tackar nej till första boken om Pippi. Därefter det stora genombrottet hos Raben & Sjögren, Saltkråkan och Emil på 60-talet, följda av Bröderna Lejonhjärta och Ronja Rövardotter. Sorgen då maken Sture dör 1952 och senare i livet även Lasse. På 70-talet kliver hon in i den politiska debatten med Pomperipossa och får Gunnar Sträng att uttrycka sig som en maktfullkomlig Putin. Under 80-talet är det hon som ser till att världens första djurskyddslag blir ett faktum.

Likt Tove Jansson och Tomas Tranströmer hånas hon av den enfaldiga och ständigt avundsjuka kulturvänstern. Själv dock alltid stridbar som då hon 1957 vägrade skriva i Linköpings stiftstidning efter det att man där enhälligt röstat nej till reformen om kvinnliga präster.

I allt detta finns ständigt en ton av melankoli och Jens Andersen betonar böcker som Nils Karlsson Pyssling och Sunnanäng som viktiga för förståelsen av hennes liv och författarskap. Detta är en vacker och kärleksfull biografi som lyfter det stora litterära skapandet, men som inte heller väjer för den privata världen av sorg, ensamhet och svek. Lyckan som ständigt silas genom sorg och ensamhet. Sådant var hennes liv och sådana är också barnen i hennes böcker. Eller som hon själv skrev 1954; "Riktigt glad var jag bara som barn, kanske är det därför jag tycker om att skriva sådana böcker där jag får återuppleva detta ljuva tillstånd".

Jakob Carlander